

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

3. Quid facere debeat dubitans, an teneatur ad jejunandum? An in tali casu teneatur ad Superiorem recurrere? Et quid est agendum, si Prælati dubitet de sufficientia causæ pro dispensatione in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

TRACTATUS SEXTVS DE IEIUNIO.

RESOLVTIO PRIMA.

An pro obligatione Ieiunij vigesimus primus annus sit computandus de momento ad momentum?

Et dubitans, an expleuerit vigesimum primum annum, facta sufficienti diligentia, sit ieiunio adstrictus? Ex p. l. ii. 9 Ref. 49.

Sup. hoc inf. in Ref. 5. §. 2. cursum ad lin. 4. & pro diff. coter. ra à lin. 3. & vers. Vide §. 1. huius Ref. in tom. 3. tr. 6. Ref. 66. §. Deinde.

AFFIRMATIVAM sententiam docet Portel. in addit. ad dubia regul. verb. ieiun. n. 1. & Sanchez de matr. tom. 1. lib. 2. disp. 24. num. 23. Unde inferit, quod si aliquis ante punctum impleat aetatis ieiunium minime fregisset, tenebitur postea illud seruare: quia transacto eo puncto iam præcepto ieiunij obligatur, & aliàs potest illud seruare ergo, &c.

2. Sed contrariam sententiam nouissimè docet alter Sanchez in suis Select. disp. 54. num. 4. quia præceptum ieiunij respicit totum diem integrum, vt indiuiduum obiectum: non enim præcipitur per mandatum ieiunij dimidium diem, vel quartam partem ieiunare, sed totum diem. Igitur, qui exemptus fuerit à ieiunio per aliquam diei partem, totaliter liberatur illo die: cum præceptum huiusmodi, vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius.

Sup. hoc in Ref. leg.

3. Notandum est etiam, quod is, qui dubitat, an expleuerit vigesimum primum annum; facta sufficienti diligentia, ieiunio non est adstrictus: cum tunc non sit possessio pro præcepto ieiunij. Ita Sanchez, ubi supra.

RESOL. II.

Dubitans, an expleuerit viginti & unum annos, teneatur ne ieiunare?

Et facta debita diligentia, si quis dubitet, an hodie sit dies ieiunij, an teneatur ieiunare?

Idem dicendum est, quando quis dubius est, an hodie sit dies festus, non enim tenetur ab operibus ferilibus abstinere, & Missam audire.

Et quid dicendum est, quando quis dubitat, an habeat legitimam aetatem ad Ordines, vel beneficia, vel ad aliam actum requisitum? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 21.

Sup. hoc in Ref. præc. tit. §. vlt.

NEGATIVE respondeo cum Sancio in selectis disput. 43. num. 6. Naldo in summa verb. dubium, n. 2. Castro Pal tom. 1. disp. 3. punct. 8. num. 7. Alphonsio de Leone de offic. potest. confess. p. 1. recollect. 15. num. 2. Layman lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 3. n. 3. Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 8. num. 7. Sanchez de matr. tom. 1. lib. 1. disp. 4. num. 38. & aliis, ideo si quis facta debita diligentia dubius adhuc est an expleuerit viginti & unum annos, non tenetur ad ieiunium, quia tunc non est possessio pro præcepto ieiunij, sed pro libertate illius dubitantis.

2. Unde sequitur quod si facta debita diligentia quis dubitat an hodie sit dies ieiunij, non tenetur ieiunare; & idem dicendum est, quando est dubius an hodie sit dies festus, non enim tenetur ab operibus ferilibus abstinere, & Missam audire, quia in his casibus possessio stat pro libertate; vt rectè obseruat Suarez de cens. disp. 40. sect. 5. n. 15. & alij.

3. Contrarium tamen dicendum est quando quis dubitat, an habeat legitimam aetatem ad Ordines vel beneficia, vel ad alium actum requisitum, tunc enim possessio est pro præcepto, & ideo illud seruandum est, donec constet de aetate. Ita DD. citati, & præcipue Ioan. Sanchez n. 7. semper enim extat præceptum negatiuum non affluendi Ordines ante aetatem, cum verò volens suscipere Ordines toto tempore antecedente dubitationem, habuerit ius certum ad non suscipiendos Ordines, hoc ius certum vinci non debet à iure dubio superueniente.

RESOL. III.

Quid facere debeat dubitans an teneatur ad ieiunandum? An in tali casu teneatur ad Superiorem recurrere?

Et quid est agendum, si Prælati dubitet de sufficienti causa pro dispensatione in ieiunio, an iudicet eam minus sufficientem, an tunc debeat ieiunium in alia opera commutare?

Et an quando Prælati potest circa ieiunia subditorum dispensare, possit etiam circa sua?

Idem etiam procedit in casibus referuatis.

Et quantum ad ieiunia ex voto, an possit Confessorius virtute Cruciatæ illa commutare sicut ieiunia à Confessorio imposta quilibet alius Confessorius? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 15.

IN tali casu debet recurrere ad Superiorem pro dispensatione, qui non debet esse nimium culpulosus, & ambiguus, remittens id preteritum subditorum conscientis nam ad ipsos spectat tunc dispensare: quando enim causa est dubia, tunc dispensando iustant efficiunt. Ita Caietanus in 2. 2. q. 147. artic. 4. Filliucius tom. 1. tract. 2. 7. p. 2. cap. 6. num. 129. Ortiz in summa cap. 19. mand. 2. num. 15. Grassius part. 1. lib. 2. c. 37. num. 57. Villalobos in summa, tom. 1. tract. 13. diff. cult. 22. Ledesma in summa tom. 2. tract. 17. cap. 2. concl. 1. & alij.

Notandum est etiam cum Ioan. de la Cruz in virtute rect. conscient. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. concl. 5. quod si Prælati dubitet de sufficienti causa, aut iudicet minus sufficientem, tunc debet ieiunium in alia opera commutare. Et sicut prædicta potest circa ieiunia subditorum, poterit etiam circa sua: quia non debet esse peioris conditionis, quam subditi: quod etiam procedit in casibus referuatis. Ita Sanchez de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 3. num. 9. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 19. quest. 7. & Villalobos ubi supra, qui citat Syluestrum, Caietanium, & Sotum.

3. Sed hæc omnia procedunt in ieiuniis à iure communi indictis: nam ieiunia ex voto potest Confessorius virtute

virtute Cruciatæ commutare; sicut ieiunia à Confessario in penitentia imposta, quilibet alius Confessarius, iuxta illa quæ in tali materia alibi diximus. Ita Villalobos n. 2. & alij.

RESOL. IV.

An Medicus in causa dubia possit in ieiunio dispensare? Inno. an possit dictis illorum acquiescere, dicentium se non posse ieiunare absque alia veritatis indagatione, an vero solum possit declarare, si causa sit sufficiens, an non?

Respondetur, quod quando causa est evidenter iusta, certa, aut probabilis, nulla est opus dispensatione, sed certum quando dubia est, currendum est ad Superiorem, Episcopum, vel Confessarium electum per Bullam, ut dispenset.

Respondetur, quod laici per consuetudinem non possunt acquirere iurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam, cum sint omnino incapaces & quid vero, si loquamur de delegata? Ex part. 10. tractat. 13. & Miscel. 3. Refol. 17.

Ad utrumque casum affirmativè respondet Vidal in Arca Theolog. Moralit. tit. de Ieiunio, leg. 2. non 79. vbi sic ait: Medicus ex consuetudine legitima potestatem habet sibi delegatam à Summo Pontifice, ut dispensare valeat in ieiunij præcepto: quod autem ita sit, Probatur: Medicus ratione huius artis esse debet melioris conditionis circa ieiunij præceptum, quam sint alij Doctores, sed isti interpretari possunt, & declarare præceptum ieiunij in tali & tali casu non obligare: quorum interpretatio prudenter facta absque alia Superioris dispensatione liberat à ieiunij præcepto: ergo Medicus vltra interpretationem, potest etiam relaxare ieiunium per potestatem ei concessam, & delegatam ex consuetudine, ut sit melioris conditionis cæteris alij Doctoribus. Nec obstat dicere, quod consuetudo ut iurisdictionem conferat, esse debet legitima, & præscripta, sed præscribi non potest quoties subiectum est incapax illius rei, quæ per consuetudinem induci intenditur; ut notant Patrum, & Felinus in cap. Causam de præscrip. & in cap. de consuetud. & Doctores communiter: ergo Laici cum sint incapaces Ecclesiasticæ iurisdictionis, cap. Causam de præscrip. sequitur illos acquirere non posse hanc iurisdictionem per consuetudinem; ergo necque etiam Medicus acquirere potest potestatem dispensandi in præcepto ieiunij, quæ est spiritualis, & Ecclesiastica; ideoque est incapax. Respondetur concedendo Maiorem, ad alia dicitur esse quidem verum, quod Laici per consuetudinem non possunt acquirere iurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam, cum sint omnino incapaces; sed si loquamur de delegata; idcirco per consuetudinem possunt illam acquirere, ut constat ex praxi: nam Principes Sæculares vltra Pontificis privilegia, aliquam delegatam iurisdictionem acquirunt per consuetudinem; tum in conferendis Ecclesiasticis Beneficiis: tum in puniendis Clericis; tum in causis spectantibus ad Sanctum Officium iudicandis, & huiusmodi, ut Monarchia in Sicilia, & Dataria in Gallia; & nihilominus Sancta Sedes Apostolica hæc, & alia tolerat, & permittit. Hæc Vidal.

2. Sed negativæ sententiæ communiter adherent Doctores. Itaque dicendum est de Medico, & de quocumque viro prudenti, quod nimirum non possunt dispensare, cum non habeat iurisdictionem spiritualem in foro exteriori, sed solum possunt declarare, an causa sit sufficiens, an non, siquidem hoc spectat ad iudicium prædentiale. Et ita docet Pasqualigus in Praxi, de Ieiunio, decis. 389. num. 4. Idem docet Fagundez, præcept. 4. lib. 1. cap. 9. num. 3. qui citat Siluetrum, Angelum, Rosellam, & Azorium; quibus adde Trullench in Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 2. dub. 7. num. 16. vbi sic ait: Nota tamen quando causa est evidenter iusta, nulla opus est dispensatione: quando non est certa, tunc consulendi viri docti, ut Professor casuum, Doct. Theologiae, Confessarius, & Medicus. Si aliquis eorum dicat causam esse sufficientem, nulla requiritur dispensatio, quo in casu ipsi non dispensant, sed declarant causam esse, vel non esse sufficientem; quod si adhuc dubia esset, tunc recurrendum ad Superiorem, ut dispenset, quia tunc necessaria est iuris relaxatio quam Medicus, vel Confessarius potestatem non habent. Ita ille. Et notissimè Joseph. Rocafull in Praxi Theologiae Moral. tom. 1. lib. 3. de præcept. Eccles. cap. 11. num. 2. sic asserens: Nota etiam Medicum non dispensare in hoc præcepto abstinentiæ à carnibus, quando dat licentiam, sed solum declarare; unde sola licentia illius non sufficit ad licitè carnes comedendas, nisi quando aut certa, aut probabilis est necessitas: Si autem dubia res est, tunc necessaria est autoritas Superioris, vel Episcopi, vel Confessarii electi per Bullam. Ita Rocafull, & communiter Doctores. Vide Bordonum in Miscellan. Decis. 677. fol. 38.

3. Ad rationem verò adductam à Patre Vidal de consuetudine præbente iurisdictionem spiritualem delegatam incapaci, Respondeo, quod hæc doctrina gratis Medico applicatur, & gratis ideo negatur: verum puto absolute, quoad omnes esse reiiciendam, ex his, quæ dixi in tract. 1. par. 7. contra Rabardeum. Et ad exemplum Monarchiæ Regni Siciliae, assero, quod qui illum defendunt, non dicunt procedere ex consuetudine, (ut vult Vidal,) sed ex privilegio Urbani II, concessi Comiti Rogerio; quod acriter tamen refellit Cardinalis Baronius in tom. 11. Annalium; & acriter contra illum defendit Ioannes Beltran de Guevara in Origine Monarchiæ Regni Siciliae, edita Mariti, & notissimè ex Theologis Societatis Iesu Pater Petrus Vvadingus, tract. de Contract. disput. 9. dub. 7. §. 2. numero 3. verum de hac questione ego alibi.

Sup. hoc in Ref. præf. §. 1. & inf. in Ref. 73. §. 1. & pro causa dubia in etu carni in die Ieiunij infr. in Ref. 78. in fine, & in tom. 3. tr. 6. Ref. 44. prope fine. Verf. Filliac. vero; & ibi in tr. 2. Ref. 18. in fine.

In Ref. 20. alias 13. quæ nunc inuenitur in tom. 9. tr. 2. Ref. 335. & signanter in §. Valer. à lin. 5. & in alia Ref. eius not.

Alibi in Ref. not. præf. & in aliis eius primæ not.

RESOL. V.

Quidam primis diebus sexagesimi anni quæsiuit à me, an teneatur ad ieiunium? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Refol. 8.

§. 1. Suppono ex dictis alibi senem sexagenarium etiam validum non teneri ad ieiunia; sed dictus consulens erat in principio anni sexagesimi. Unde scrupulis angebatur, putabat enim annum sexagesimum impletum excusari à ieiunio, non autem inceptum, & non defuit quidam Theologus sic ei respondens.

Alibi in Ref. seq. & in aliis eius primæ not.

2. Sed ego tunc negativè respondi, & adduxi notitiam Naldum in summ. ver. tempus, num. 10. vbi sic ait: Tempus ad ieiunium obligans est tertij septennij completi tam in maribus, quam in fœminis; eximens verò ab eadem obligatione est vir sexaginta annorum, in illa enim ætate communiter deficiunt vires corporales ad ieiunium ferendum necessariæ, & quamvis aliqui etiam in illa ætate satis viribus polleant, communiter tamen, & in pluribus fecus est, constat autem leges aptari ad ea, quæ communiter, & ut plurimum accidunt; quæ sanè ætas annorum sexaginta etiam nondum impleta sufficit. Ita Naldus, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam amicissimus Ioannes Sancius in select. disp. 4. n. 10. nam in favorabilibus annus inceptus habetur pro completo.

Sup. hoc inf. in Ref. 8. §. Nota etiam, & in Ref. 9. §. Nota tamen, & pro ieiunio tertij septennij completi contento in lin. 3. huius §. sup. in Ref. 1. & in alio §. eius primæ not.

RESOL.

N A
I N I A
L. IV. V
III